

СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЇХ РОЛЬ НА РИНКУ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

1. В сучасних умовах все більшої актуальності набуває проблема ринку соціальних послуг, оскільки одним з найважливіших факторів, під впливом яких зростає необхідність соціального захисту людини від економічної і соціальної деградації, є зниження рівня забезпеченості населення внаслідок багатьох причин: безробіття, втрати або різкого скорочення доходів, хвороби, виробничої травми або професійного захворювання, інвалідності, старості, втрати годувальника, вимушеного переселення внаслідок техногенних катастроф (прикладом, зокрема, є аварія на Чорнобильській АЕС) або проведення бойових дій, тощо. Настання однієї з означених обставин ставить людину і членів його сім'ї у винятково важке матеріальне становище, несе із собою нужденність, скорочує тривалість життя цих людей. Ось чому розвиток системи соціального забезпечення був і залишається одним із пріоритетних напрямів соціальної політики і діяльності будь-якої соціально-орієнтованої держави, включаючи і Україну. Таким чином, держава повинна гарантувати забезпечення потреб людини в їжі, одязі, житлі, медичному лікуванні, роботах, послугах та інших майнових потребах, а не тільки передбачати засоби захисту прав споживачів.

2. Національна система соціального забезпечення хоча і функціонує на основі внутрішньодержавного правопорядку, але повинна вибудовуватися не тільки з урахуванням рівня економічного розвитку держави,

специфіки соціально-демографічного складу населення, історичних і національно-культурних традицій, а й обов'язково з урахуванням того, що базисні умови права на соціальне забезпечення повинні відповідати міжнародним стандартам соціального забезпечення, тобто покликані гарантувати гідне життя кожній людині при настанні відповідних соціальних ризиків. На сьогодні Україною ратифіковані як Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Європейська соціальна Хартія, так і більше 60 Конвенцій Міжнародної організації праці (МОП), головною метою яких є соціальна підтримка людини. Зазначені акти регламентують порядок, умови і розміри різних видів соціального забезпечення, які надаються як в грошовій (пенсії, допомоги, компенсаційні виплати), так і натуральній формі (соціальне обслуговування, заходи соціальної підтримки). Соціальна підтримка – це група відносин, які в силу своєї специфіки вимагають імперативно-розподільчого режиму забезпечення пенсіями, соціальною допомогою, компенсаційними виплатами, пільгами осіб, які знаходяться у важкій життєвій ситуації, не мають можливості впоратися з нею самостійно. Причому ця група відносин не може регулюватися виключно приватноправовими засобами.

Разом із тим, оскільки економіка України знаходиться у кризисному стані, заморожуються соціальні програми, а значить не відбувається індексація пенсій, компенсаційних виплатах, скорочуються робочі місця, слід відійти від того, що під соціальною послугою розуміють допомогу, яка надається на імперативних засадах державою особам, які перебувають у важкій життєвій ситуації, у вигляді матеріальної допомоги, пільг, субвенцій і субсидій. Соціальна послуга повинна стати об'єктом ринкового товарообміну, оскільки державна правова модель соціальної політики не здатна у сучасних умовах вчасно реагувати на негативні соціальні наслідки, а значить не в змозі ліквідувати дисбаланс між своїми зобов'язаннями і соціально-майновими потребами громадян, у зв'язку із чим потребує реформування.

3. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми слід вважати залучення до надання соціальних послуг некомерційні організації, які спрямовують свою діяльність на благодійність та соціальну підтримку населення, захист прав і свобод громадян, в тому числі в умовах подолання наслідків економічної кризи. Напрями соціально значимої діяльності отримують все більш широке поширення, а це обумовлює різноманіття організаційно-правових форм некомерційних організацій і являється підставою для

встановлення обсягу їх правосуб'єктності, а також слугує критерієм наділення деяких з цих некомерційних організацій статусом соціально орієнтованих організацій (далі – СОО).

Соціально значуща діяльність СОО повинна здійснюватися на основі принципів цивільного права (свободи укладення договору, рівності сторін, розумності дій і сумлінності учасників і ін.), а особи, які її здійснюють, повинні бути виділені в самостійну групу суб'єктів цивільного права.

Специфіка соціально значимої діяльності обумовлює необхідність встановлення і особливих умов відповідальності СОО за порушення правил такої діяльності. Шкода, заподіяна споживачеві соціальної послуги СОО внаслідок порушення нею умов і порядку здійснення соціально значимої діяльності, підлягає відшкодуванню виконавцем, незалежно від його вини і від того, знаходився споживач з ним у договірних відносинах чи ні. Проте СОО звільняється від відповідальності, якщо доведе, що шкода виникла внаслідок непереборної сили або провини споживача.